

UCHWAŁA NR 99/2020

PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 30 marca 2020 r.

w sprawie odmowy rejestracji

kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Grzegorza Sowy

w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 304 § 4 w związku z art. 90 § 2, art. 296 i 303 § 1 zdanie pierwsze i pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r.– Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) oraz w związku z art. 127 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej po rozpatrzeniu zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którego dnia 26 marca 2020 r., **za pośrednictwem innej osoby**, dokonał Piotr Roland Radziszewski – pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY KANDYDATA NA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ GRZEGORZA SOWY i stwierdzeniu, że nie spełnia ono warunków określonych w Kodeksie wyborczym

postanawia

odmówić rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Grzegorza Sowy w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r., z powodu niedokonania zgłoszenia osobiście przez pełnomocnika komitetu wyborczego oraz niedołączenia do zgłoszenia wykazu co najmniej 100 000 obywateli popierających zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie

W dniu 26 marca 2020 r. Grzegorz Sowa w imieniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY KANDYDATA NA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ GRZEGORZA SOWY, zwanego dalej „Komitetem”, doręczył do Państwowej Komisji Wyborczej podpisane przez Piotra Rolanda Radziszewskiego – pełnomocnika wyborczego Komitetu zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Grzegorza Sowy, zwanego dalej „Kandydatem”. Do zgłoszenia dołączono 7 arkuszy wykazu

podpisów obywateli popierających Kandydata.

Państwowa Komisja Wyborcza zważyła, co następuje.

Zgodnie z:

- 1) art. 127 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 90 § 2 Kodeksu wyborczego zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej musi być poparte podpisami co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) art. 296 Kodeksu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Zgłoszenie musi być poparte podpisami zgłaszających;
- 4) art. 303 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej dokonuje osobiście pełnomocnik wyborczy najpóźniej do godziny 24⁰⁰ w 45. dniu przed dniem wyborów (w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja termin ten upłynął w dniu 26 marca 2020 o godz. 24⁰⁰);
- 5) art. 303 § 1 pkt 3 Kodeksu wyborczego zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powinno zawierać wykaz obywateli popierających zgłoszenie, zawierający czytelne wskazanie imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL obywatela, który udziela poparcia, składając na wykazie własnoręczny podpis; każda strona wykazu musi zawierać nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata oraz adnotację: „Udzielam poparcia kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [imię (imiona) i nazwisko kandydata] w wyborach zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”;
- 6) art. 304 § 1 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza rejestruje kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, jeżeli zgłoszenia dokonano zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego;
- 7) art. 304 § 2 pkt 3 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza, sprawdzając prawidłowość zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, bada m. in., czy zgłoszenie kandydatury poparło podpisami co najmniej 100 000 obywateli, w sposób określony w art. 303 § 1 pkt 3 Kodeksu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że zgłoszenia Kandydata dokonała nieuprawniona do tego osoba. Zgodnie bowiem z powołanym wyżej art. 303 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej dokonuje osobiście pełnomocnik wyborczy najpóźniej do godziny 24⁰⁰ w 45. dniu przed dniem wyborów. Oznacza to zatem, że czynności tej dokonać może **wyłącznie pełnomocnik wyborczy** komitetu wyborczego oraz, iż czynność ta **musi być dokonana osobiście**. Kodeks wyborczy nie przewiduje zatem możliwości dokonania zgłoszenia kandydata przez inną osobę, w tym także osobę, której dotyczy zgłoszenie. Nie ma także prawnej możliwości doręczenia zgłoszenia np. za pośrednictwem poczty albo kuriera. Powołany przepis zawiera bowiem odmienną regulację, niż np. zawarta w art. 299 § 1 Kodeksu wyborczego, dotycząca zawiadomienia przez pełnomocnika wyborczego Państwowej Komisji Wyborczej o utworzeniu komitetu wyborczego, która nie przewiduje konieczności osobistego dokonania zawiadomienia. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza (mimo tego, że doręczający zgłoszenie nie posiadał żadnego upoważnienia), że z treści art. 303 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego jasno wynika, iż w ogóle nie ma możliwości upoważnienia przez pełnomocnika innej osoby do dokonania tej czynności w jego imieniu.

Fakt ustanowienia przez ustawodawcę obowiązku dokonania przez pełnomocnika wyborczego osobistego zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wynika z rangi tych wyborów.

Pogląd dotyczący konieczności dokonania zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej osobiście przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego prezentowany jest także w doktrynie (zob. Czaplicki Kazimierz W. i Zbieranek Kodeks wyborczy. Komentarz, wyd. II. Wolters Kluwer Polska, 2018 r.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła również, że do zgłoszenia Kandydata dokonanego przez pełnomocnika wyborczego Komitetu nie załączono wykazu podpisów co najmniej 100 000 obywateli popierających zgłoszenie Kandydata.

Do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu dołączono wykaz podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej popierających kandydata, o którym mowa w art. 299 § 3 pkt 4 Kodeksu wyborczego.

Po sprawdzeniu kart okazało się, że Kandydat uzyskał poparcie 1 317 obywateli (Państwowa Komisja Wyborcza weryfikowała poprawność tych podpisów wyłącznie do uzyskania prawidłowego poparcia co najmniej 1000 wyborców).

W związku z tym Państwowa Komisja Wyborcza, uchwałą nr 48/2020 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu KOMITETU WYBORCZEGO KANDYDATA NA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ GRZEGORZA SOWY w związku z wyborami zarządzonymi na dzień 10 maja 2020 r., przyjęła zawiadomienie o utworzeniu Komitetu.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że zgodnie z art. 299 § 1 zdanie drugie Kodeksu wyborczego podpisy obywateli popierających zgłoszenie Kandydata załączone do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu stanowią część wymaganej do zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej liczby 100 000 podpisów obywateli popierających kandydata. W związku z doręczeniem w dniu 26 marca 2020 r. wraz ze zgłoszeniem Kandydata 7 arkuszy wykazu podpisów obywateli popierających Kandydata, zawierających 77 podpisów, Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że w sumie do zgłoszenia kandydata (liczba podpisów załączonych do zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego i do zgłoszenia Kandydata) załączono 1394 podpisów poparcia.

Państwowa Komisja Wyborcza zważyła, mimo tego, że w zgłoszeniu tego nie podniesiono, iż wprowadzenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (od 14 marca 2020 r.), a następnie stanu epidemii (od 20 marca 2020 r.), nie oznacza tym samym wstrzymania konieczności realizowania przez uprawnione do tego organy i podmioty uczestniczące w procesie wyborczym, w tym przez Państwową Komisję Wyborczą oraz przez komitety wyborcze, obowiązków wynikających z kalendarza wyborczego, stanowiącego załącznik do postanowienia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 lutego 2020 r. w sprawie zarządzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 184). **Sposób realizacji określonych w kalendarzu wyborczym czynności, w tym związanych ze zgłoszeniem kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wynika wprost z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisów Kodeksu wyborczego.**

Tak więc nie ma żadnych podstaw prawnych do odstąpienia od konieczności dołączenia do zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wykazu co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Stosownie do art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest działać wyłącznie na podstawie i w granicach prawa.

Zgodnie z powołanym przepisem Państwowa Komisja Wyborcza, sprawdzając prawidłowość zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bada, czy zgodnie z art. 303 § 1 pkt 3 Kodeksu wyborczego, zgłoszenie danego kandydata poparło podpisami co najmniej

100 000 obywateli zgodnie z art. 303 § 1 pkt 3 Kodeksu wyborczego, tj. czy załączony do zgłoszenia wykaz zawiera czytelne wskazanie imion i nazwisk, adresów zamieszkania oraz numerów ewidencyjnych PESEL, co najmniej 100 000 obywateli, którzy udzielają poparcia dla zgłoszenia kandydata, składając na wykazie własnoręczne podpisy. Każda strona wykazu musi zawierać nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata oraz adnotację: „Udzielam poparcia kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [imię (imiona) i nazwisko kandydata] w wyborach zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”.

Zgodnie z art. 304 § 1 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza rejestruje kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, wyłącznie jeżeli zgłoszenia dokonano zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego.

Dlatego też Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz na podstawie m.in. art. 160 § 1 pkt 1 i art. 304 § 2 Kodeksu wyborczego, zobowiązana jest do sprawdzenia prawidłowości każdego zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w tym do ustalenia, czy zgłoszenie danej kandydatury poparte zostało wymaganymi w art. 127 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej podpisami co najmniej 100 000 obywateli, zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego, **a w szczególności do zweryfikowania w taki sam sposób spełnienia wszelkich ustawowych warunków przez wszystkie komitety wyborcze, zgodnie z wynikającą z art. 127 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 287 Kodeksu wyborczego zasadą równości wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.**

W związku ze stwierdzeniem, że zgłoszenie danego kandydata nie uzyskało wymaganego poparcia i upłynął już ustawowy termin na dokonanie zgłoszenia, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest odmówić rejestracji tego kandydata.

W obowiązującym stanie prawnym, w tym przy uwzględnieniu m.in. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491, 522 i poz. 531), odstąpienie od ustalenia, czy spełniony został przez komitet wyborczy ustawowo nałożony obowiązek zebrania co najmniej 100 000 podpisów poparcia dla kandydata oznaczałoby przede wszystkim:

- 1) naruszenie przez Państwową Komisję Wyborczą konstytucyjnej zasady:
 - a) demokratycznego państwa prawa (art. 2),
 - b) działania organów państwa na podstawie i w granicach prawa (art. 7),

- c) nadrzędności Konstytucji i bezpośredniego jej stosowania (art. 8),
 - d) równości wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 127 ust. 1) powtórzonej w Kodeksie wyborczym (art. 287);
- 2) nierespektowanie przez Państwową Komisję Wyborczą wymogów określonych w art. 127 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w przepisach Kodeksu wyborczego (art. 90 § 2, art. 296, 303 § 1 pkt 3 oraz art. 304 § 1, 2 i 4).

Trzeba mieć na uwadze, że w ustawowym terminie, tj. do dnia 26 marca 2020 r. do godz. 24⁰⁰, zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dokonało 12 komitetów wyborczych, które zadeklarowały, że zgłaszany przez nich kandydat uzyskał poparcie co najmniej 100 000 obywateli. Oznacza to, że możliwe było spełnienie zarówno konstytucyjnych, jak i kodeksowych, warunków prawidłowego zgłoszenia kandydata (jeden kandydat został już zarejestrowany, gdyż jego zgłoszenia dokonano w dniu 21 lutego 2020 r.). Komitety mogły bowiem swobodnie zbierać podpisy poparcia od dnia 5 lutego 2020 r., tj. od chwili ogłoszenia postanowienia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie zarządzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – na początku w celu utworzenia komitetu, a następnie dla zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza, że wynikający z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymóg zebrania co najmniej 100 000 podpisów poparcia dla zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest swego rodzaju weryfikacją – kryterium popularności – osoby ubiegającej się o prawo do kandydowania w wyborach na najwyższy Urząd w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 126 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Również w doktrynie wskazuje się, że podpisy te są niezbędnym elementem zgłoszenia kandydata organowi wyborczemu (zob. A. Sokala, B. Michalak, P. Uziębło, *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*, Wolters Kluwer Polska S.A., Warszawa 2013). Zamierzeniem ustrojodawcy i ustawodawcy było zatem stworzenie mechanizmu wstępnej selekcji i dopuszczenia do udziału w wyborach wyłącznie tych kandydatów, którzy są w stanie zdobyć minimalne (określone ustawowo) poparcie obywateli. Intencją było więc założenie, żeby wymóg ten spełniały wyłącznie osoby cieszące się zaufaniem wyborców, dla których uzyskanie przyjętej liczby podpisów poparcia (co najmniej 100 000) nie będzie stanowiło problemu. Pozostałe osoby, które nie są w stanie spełnić tego wymogu, nie mogą zostać zarejestrowane jako kandydaci w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza również, że termin na zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 303 § 1 Kodeksu wyborczego) jest terminem prekluzyjnym i nie podlega on przywróceniu, ani też wydłużeniu, niezależnie od przyczyny jego niedochowania.

Oznacza to, że po jego upływie usuwanie wady polegającej na przedłożeniu lub uzupełnieniu podpisów obywateli popierających zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest niedopuszczalne. Zgodnie z powołanym art. 303 § 1 Kodeksu wyborczego zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej dokonuje osobiście pełnomocnik wyborczy najpóźniej do godziny 24⁰⁰ w 45. dniu przed dniem wyborów. W wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. termin ten upłynął w dniu 26 marca 2020 r. o godz. 24⁰⁰, a Komisja podjęła uchwałę w dniu 30 marca 2020 r. W tym stanie rzeczy wzywaniu pełnomocnika wyborczego Komitetu do usunięcia wady zgłoszenia polegającej na dołączeniu co najmniej 100 000 obywateli popierających zgłoszenie Kandydata było niedopuszczalne.

Stanowisko to potwierdził także Sąd Najwyższy w postanowieniach dotyczących wprowadzenia zgłoszenia kandydata na senatora Rzeczypospolitej Polskiej, którego można dokonać najpóźniej w 40. dniu przed dniem wyborów (a nie w 45. dniu jak w przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej), ale w zakresie analogicznej regulacji związanej z upływem terminu na zgłoszenie kandydata. W postanowieniach z dnia 12 września 2019 r. sygn. akt I NSW 72/19 oraz z dnia 18 września 2019 r. sygn. akt I NSW 79/19 Sąd Najwyższy wskazał m.in., że *„Jeżeli liczba prawidłowo złożonych podpisów wyborców popierających zgłoszenie kandydata na senatora jest mniejsza niż wymagana w Kodeksie, okręgowa komisja wyborcza wzywa osobę zgłaszającą kandydata do uzupełnienia wykazu podpisów, o ile nie upłynął termin na zgłaszanie kandydatów, tj. najpóźniej 40 dnia przed dniem wyborów (art. 216 § 1 i art. 211 § 1 w zw. z art. 258 Kodeksu wyborczego)”*.

Taka opinia od dawna przywoływana jest również w doktrynie. Przykładowo Stanisław Gebethner wskazuje, że *„Jeżeli w rezultacie weryfikacji dostarczonych wykazów z podpisami poparcia zgłoszenia – i odrzuceniu podpisów, które nie zostały prawidłowo złożone – Komisja stwierdzi brak wymaganej liczby 100 000 podpisów poparcia, to odmawia rejestracji kandydata. Uzupełnienie brakujących podpisów jest możliwe, ale tylko do godziny 24⁰⁰ 45 dnia przed dniem wyborów”*. (zob. Wybory na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do Ustawy o wyborze Prezydenta RP, Tekst jednolity z 9 czerwca 2000 r. oraz akty wykonawcze, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2000).

Mając powyższe na uwadze Państwowa Komisja Wyborcza skonstatowała, że w związku niedokonaniem zgłoszenia osobiście przez pełnomocnika komitetu wyborczego oraz niedołączeniem do niego co najmniej 100 000 podpisów obywateli posiadających prawo wybierania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zgłoszenie Kandydata nie spełnia wymogu art. 127 § 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 296, 303 § 1 zdanie pierwsze i pkt 3 Kodeksu wyborczego.

W związku z tym należało odmówić zarejestrowania Kandydata.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza ponadto, że stosownie do art. 297 § 4 Kodeksu wyborczego zgoda na kandydowanie powinna zawierać m.in. informację o udokumentowanym wykształceniu, wykonywanym zawodzie i miejscu (zakładzie) pracy kandydata. Stosownie do art. 304 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza bada zgodność tych danych oraz potwierdza przynależność do partii politycznej wskazanej w zgodzie na kandydowanie na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów. Jednakże z uwagi na niedołączenie do zgłoszenia wykazu podpisów obywateli popierających zgłoszenie Kandydata oraz brak możliwości jego uzupełnienia po upływie ustawowego terminu, Państwowa Komisja Wyborcza nie wzywała pełnomocnika wyborczego Komitetu do przedłożenia dokumentów potwierdzających informacje wskazane w zgodzie na kandydowanie dotyczące: wykształcenia oraz działalności zawodowej Kandydata.

Na niniejszą uchwałę pełnomocnikowi wyborczemu przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty jej podania do publicznej wiadomości.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak

(dokument podpisany elektronicznie)